

وجود حضرت زهرا(س) نشان می‌دهد که جنسیت در کمال انسانی نقشی ندارد

وجود حضرت فاطمه زهرا به عنوان یک بانوی معصوم، نشان می‌دهد که جنسیت در کمال انسانی و ازجمله انسان کامل بودن نقشی ندارد. یک بانو هم می‌تواند انسان کامل باشد.

وجود حضرت فاطمه زهرا به عنوان یک بانوی معصوم، نشان می‌دهد که جنسیت در کمال انسانی و ازجمله انسان کامل بودن نقشی ندارد. یک بانو هم می‌تواند انسان کامل باشد.

به گزارش خبرنگار مهر، متن پیش رو یادداشتی است از دکتر محمد فنایی اشکوری، استاد مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) که شما را به مطالعه آن دعوت می‌کنیم.

در بیان جایگاه حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا(س) می‌خواهم مطلبی را عرض کنم که ممکن است در بدو امر برای برخی قبول آن دشوار باشد، اما با توضیحی که در پی خواهد آمد غرابت آن رفع می‌شود. مدعای بنده این است، اگر حضرت زهرا نبود، دین اسلام تمام نبود. خداوند در اسلام برای رستگاری بشر، دو دسته از مواهب عطا فرموده است: یک دسته از مواهب، مجموعه تعالیمی است که به صورت قرآن و احادیث در دسترس ماست. این مجموعه از حیث معارف در اصول و فروع، تام و کامل است، اما اسلام فقط یک مجموعه معارف نیست.

نوع دیگر از مواهب، انسان‌هایی هستند که تجسم عینی آن معارف و مصادیق اعلای انسان کامل هستند. این انسانهای کامل، چهارده معصوم هستند که در رأس آنها حضرت رسول اعظم(ص) قرار دارد. هدف متعالی اسلام صرفاً با قرآن و حدیث تأمین نمی‌شود، بلکه حضور رسول الله(ص) و دیگر معصومین(ع) هم رکن دیگر در تأمین این هدف است، یعنی اگر خداوند قرآن و حدیث را به صورت چند کتاب در اختیار بشر قرار می‌داد، بدون وجود و حضور پیامبر و معصومین هدف اسلام تأمین نمی‌شد. یکی از تفاوت‌های دین الهی با مکاتب بشری، مثل مکتهای فلسفی در همین است. در یک مکتب فلسفی، به مثل فلسفه ارسطو، آنچه اهمیت دارد، اندیشه‌هایی است که در کتابهای ارسطو آمده است؛ اما شخص ارسطو و شخصیتش در این مکتب اهمیتی ندارد، اما دین حق الهی چنین نیست. یکی از دو رکن دین، انسان یا انسانهایی هستند که این آموزه‌ها در وجود آنها به عالی‌ترین نحو تحقق دارد. آنها اسوه حسنه و نمونه اعلای آن تعالیم هستند. «ولکم فی رسول الله اسوة حسنة»، اسلام بدون پیامبر اسلام(ص) ناتمام است.

مدعای بنده این است که در درجه بعد، اسلام بدون شخصیت حضرت زهرا(س) ناتمام است. استدلال این مدعا آسان است. طبق حدیث ثقلین، دو ثقل اسلام، عبارتند از: قرآن و عترت که اهل بیت معصوم(ع) پیامبر(ص) هستند. این دو ثقل از هم جدا نیستند و هدایت بدون تمسک به این دو ممکن نیست. از سوی دیگر، قوام عترت و اهل بیت(ع) به وجود حضرت زهرا(س) است. اگر زهرای اطهر نبود، عترت و اهل بیتی برای پیغمبر وجود نداشت و در نتیجه ثقل دوم شکل نمی‌گرفت و دین ناتمام بود.

از زاویه دیگر نیز می‌توان این مدعا را تثبیت کرد. انسان معصوم همان انسان کامل است. پیامبر(ص) و ائمه معصوم(ع)، همگی مرد هستند. اگر بانوی معصومی در اسلام نبود، ما دلیلی نداشتیم که زن هم می‌تواند به مقام انسان کامل برسد، اما وجود حضرت فاطمه زهرا به عنوان یک بانوی معصوم، نشان می‌دهد که جنسیت در کمال انسانی و ازجمله انسان کامل بودن نقشی ندارد. یک بانو هم می‌تواند انسان کامل باشد. اینکه حضرت زهرا(س) مقام نبوت یا امامت را ندارد، چیزی از مقام معنوی او نمی‌کاهد؛ چرا که جوهر نبوت و امامت همان کمال انسانی است که آن حضرت به نحو تام و کامل از آن برخوردار است اما نبوت و امامت دو وظیفه و شأن اجتماعی هستند، که بنا بر مصالحی این مسئولیتها بر عهده مردان است و آن حضرت به عنوان یک بانو نقش و مسئولیت دیگری دارد.

از اینجاست که ما می‌توانیم به بانگ رسا اعلام کنیم که از جهت ارزش انسانی و کمال معنوی بین زن و مرد در اسلام فرقی نیست. یک زن می‌تواند از مقام معنوی در حد یک پیغمبر(ص) و امام برخوردار باشد، اگر وجود مقدس حضرت زهرا(س) نبود، اثبات این مدعا آسان نبود. این ویژگی خاص اسلام است و در اسلام نیز خاص تشیع است. اگر حضرت زهرا(س) نبود، جایگاه والای زن در اسلام می‌توانست محل اشکال و یا دست کم سوال باشد. کسانی از موضع دفاع از حقوق زنان می‌توانستند بگویند، اسلام مرد را بر زن ترجیح می‌دهد و آن را در جایگاهی برتر قرار می‌دهد، اما وجود حضرت زهرا(س) خط بطلانی بر این توهم می‌کشد. همه معصومین(ع) از رسول خدا(ص) تا امیرالمؤمنین(ع) و دیگر امامان از فرزندان حضرت زهرا(س)، به مقام شامخ آن بانو تصریح دارند و برای او احترام و قداستی استثنایی قائلند.

کمال انسان به تربیت و معرفت و عمل اوست. حضرت زهرا(س) تربیت یافته رسول خداست. او در دامان وحی و نبوت، تربیت یافته و رشد کرده است. گوشه‌ای از دریای معرفت او را می‌توان در سخنان و خطبه‌هایش مشاهده کرد؛ چنان که عمل و رفتار او بهترین معرفت و عرفان اوست. عبادت حضرت زهرا(س) به گونه‌ای بود که گفته اند: «کانت فاطمة علیها السلام تنهج فی الصلوات من خيفة الله.» آن حضرت در نماز، نقسش از خوف خدا به شماره می‌افتاد.

از حسن بصری نقل است که گفت: «هیچ کس در بین این امت عابد تر از حضرت فاطمه(س) نبود؛ او آن قدر برای خدا در نماز برپا می‌ایستاد که پاهایش ورم می‌کرد.» حضرت زهرا(س) فقط یک عابد گوشه نشین نبود، بلکه در خیرخواهی و ایثار برای

بندگان خدا کسی همتای او نبود. فاطمه(س) همان کسی است که چند شب افطارش را به یتیم و فقیر و مسکین بخشید و تنها با آب افطار کرد و گرسنه روزه گرفت، که وحی الهی نازل شد: «و يطعمون الطعام على حبه مسكينا و یتیما اسیرا» حضرت فاطمه(س) کسی است که تنها پیراهن شب عروسی اش را به محتاج داد و خود در شب عروسیش پیراهن کهنه بر تن کرد. از فرزندانش نقل است که حضرت در نماز شبش، نه برای خود، که مدام برای دیگران دعا می کرد، دیگرانی که چندان هم با او مهربان نبودند. حضرت زهرا(س) در عرصه اجتماعی نیز به هنگام لزوم حاضر بود و ایفای نقش می کرد. از حق دفاع و با باطل ستیز می کرد. دفاع او از حق امیرالمؤمنین(ع) به خوبی این بعد از شخصیت سیده زنان عالم را نشان می دهد، اما شاهکار زندگی حضرت زهرا (س)، تربیت بهترین فرزندان تاریخ بشر است.

حضرت زهرا(س) کسی است که امام حسن و امام حسین(علیهما السلام) را تحویل بشریت داد. زهرا(س) کسی است که شیرزن قهرمان کر بلا زینب کبری(س) از مدرسه معرفت و تربیت او به آن اوج از عرفان و صبر و ایثار و حماسه رسید.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ. السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الرِّضِيَّةُ الْمَرْضِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْفَاضِلَةُ الرَّكِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحَوْرَاءُ الْإِنْسِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا التَّقِيَّةُ التَّقِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُحَدَّثَةُ الْعَلِيْمَةُ. يَا وَجِيهَةً عِنْدَ اللَّهِ إِشْفَعِي لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.*

*نویسنده: دکتر محمد فنایی اشکوری، استاد مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)